

**Standardy katedry výtvarné výchovy
k tvorbě závěrečných prací
(bakalářské, magisterské i závěrečné práce v CŽV)
(leden 2016)**

A. Základní ustanovení

1. Při tvorbě závěrečné práce jsou studentky a studenti povinni řídit se ustanoveními těchto dokumentů:

Studijní a zkušební řád MU

Pokyn děkana č. 1/2015 K realizaci závěrečných prací

Pokyn děkana č. 3/2014 Řádné ukončení studia v bakalářských, magisterských a navazujících magisterských studijních programech

Požadavky stanovené v uvedených dokumentech jsou závazné.

2. Metodický pokyn vedoucího KVV přináší oborové upřesnění a vysvětlení některých jedinečných požadavků na tvorbu závěrečné práce v oboru výtvarná výchova. Další formální i tematické zásady jsou pro příslušný typ studia uvedeny na internetových stránkách KVV v souboru „Ukončení studia“.

3. Odkazy na pokyny děkana:

Pokyn děkana č. 1/2015

http://is.muni.cz/do/ped/VPAN/pokdek/Pokyn_dekana_zaverecne_prace_finale__1_.pdf

Pokyn děkana č. 3/2014

http://is.muni.cz/do/ped/VPAN/pokdek/pokyn_dekana_3.2014.pdf

B. Oborové požadavky na závěrečnou práci

Kvalitní rozvoj oboru výtvarná výchova je podmíněn přípravou mladých odborníků, jejichž odborné kompetence jsou vytvářeny širším souhrnem předpokladů. Klíčovou roli zde hrají výtvarný talent, schopnost vlastní autorské tvorby a její hodnotné metodické aplikace i schopnost teoretické reflexe a interpretace výtvarného projevu, výtvarných technologií a dějin výtvarného umění. Součástí kompetencí výtvarného pedagoga jsou metodické dovednosti a schopnost rozvíjet tvořivost u dětí i dospělých – kreativita je výchozím základem. Proto může mít závěrečná práce vedle podoby ryze teoretického spisu i podobu umělecké nebo umělecko-pedagogické výtvarné realizace doplněné teoretickým textem – díky tomuto komplexnímu pojetí je možné v závěrečné práci prokázat v plné šíři specifické oborové předpoklady, jedinečné osobní tvůrčí kvality i celkovou odbornou způsobilost. Pokud je základem závěrečné práce umělecká nebo umělecko-pedagogická realizace, může mít doprovodný text s ohledem na náročnost výtvarného výkonu menší rozsah než u práce ryze teoretické. Po konzultaci s vedoucím práce a upřesnění jedinečného charakteru práce může být text u takto zaměřených prací zkrácen v následující proporcii:

1. U bakalářské práce nejvýše o polovinu (místo standardních 45 normostran, tj. 81 000 znaků včetně mezer, musí mít text k umělecké, resp. umělecko-pedagogické práci nejméně 23 normostran, tj. 41 400 znaků)

2. U magisterské diplomové práce nejvýše o třetinu (místo standardních 65 normostran, tj. 117 000 znaků včetně mezer, musí mít text k umělecké, resp. umělecko-pedagogické práci nejméně 43 normostran, tj. 77 400 znaků)

3. U závěrečné práce v celoživotním studiu (CŽV) nejvýše o třetinu (místo standardních 30 normostran, tj. 54 000 znaků včetně mezer, musí mít text k umělecké, resp. umělecko-pedagogické práci nejméně 20 normostran, tj. 36 000 znaků)

Závěrečná práce v magisterském stupni studia se liší od práce bakalářské především výraznějším zaměřením na teoretické a výzkumné aspekty oboru. Zatímco u práce bakalářské klademe v souladu se zásadami bolognské deklarace důraz na osvojení technických, uměleckých, umělekohistorických a umělekořemeslných základů oboru, u práce magisterské je nezbytné zaměřením na oborovou teorii, zejména teorii vyučování výtvarné výchovy a její mezioborové přesahy k dějinám umění, k teorii umění a dalším souvisejícím oborům. Proto i diplomová magisterská práce, jejímž základem je praktický umělecký výkon, musí být doprovázena textem, v němž jsou adekvátním způsobem zkoumány teoretické souvislosti spjaté ve vhodné míře s předloženým výtvarným dílem. A protože výtvarný projev není myslitelný bez zvýšené role subjektivního přístupu a originality, i u diplomové práce očekáváme originální autorská řešení ve výtvarné i textové části. U praktických výkonů je rovněž vhodná i autorská prezentace v podobě samostatné výstavy, účasti na výstavě nebo v jiné formě zveřejnění.

Výtvarná pedagogika se vždy vyvíjela v určitém vztahu k vývoji soudobého výtvarného umění. Logicky tedy předpokládáme, že při mimořádné různorodosti dnešního umění budou i závěrečné práce v oboru výtvarná výchova různorodé a jedinečné. Teorie vyučování výtvarné výchovy je dnes výrazně rozvinutým oborem, jenž představuje pluralitní pole různých přístupů. Má-li tedy závěrečná práce být dokladem odborné způsobilosti absolventů a jejich kontaktu s aktuální situací oboru, musí především podat důkazy, že její tvůrce ob stojí ve svém dalším profesním vývoji jako samostatná tvůrčí osobnost.

C. Doprovodné texty k uměleckým a umělecko-pedagogickým závěrečným pracím

1. Prohlášení

Hned za titulem, kde student podepisuje předepsané prohlášení, že „pracoval samostatně a využil pouze uvedené literatury... atd....“ je nezbytné u praktických prací zformulovat vlastními slovy poznámku, která sděluje, že: „Hlavní částí závěrečné práce je praktický umělecký výkon (cyklus obrazů, grafický program, soubor prostorových objektů, videofilm aj.). Předložený text má charakter doprovodné průvodní zprávy k praktické závěrečné (bakalářské, magisterské) práci.“ Text prohlášení si podle konkrétní podoby své práce výstižně zformuluje student. Toto sdělení je důležité, protože i pro neinformovaného čtenáře upřesňuje, jaká je celková koncepce práce. Lze tak předejít nedorozumění, neboť když někdo nahlédne do archívu závěrečné práce v informačním systému MU a není plně informován, jakou roli hraje ve výtvarné výchově umělecký výkon, může při povrchním vnímání získat zcela zkreslující dojem, že diplomová práce nemá dostačující rozsah textu, když je její text kratší než u standardní práce teoretické. Rovněž je nezbytné včlenit do práce výmluvnou a kvalitní fotodokumentaci praktického výkonu.

2. Anotace a klíčová slova

Velmi podstatnou roli hrají anotace a klíčová slova – také v anotaci je nezbytné výstižně a stručně charakterizovat, zda se jedná o práci teoretickou, nebo o práci, jejímž základem je praktický umělecký nebo umělecko pedagogický výkon.

3. Počet stran

Protože diplomové práce v oboru výtvarná výchova zpravidla obsahují i obrazový doprovod a mnohdy mívají autorskou knižní podobu s typograficky zpracovanou sazbou, nutně musí sdělení za titulem obsahovat i poznámku o tom, kolik má textová část práce normalizovaných stran („Text práce má ...xy... znaků, tj, ...XY... normalizovaných stran“)

4. Reprodukce a vyobrazení

Součástí závěrečných prací ve výtvarných oborech je začlenění obrazových materiálů a reprodukcí. Je nezbytné, aby reprodukce byly opatřeny kvalitními a plnohodnotnými popiskami, což v případě reprodukcí autorských prací znamená správné uvedení názvu, roku vzniku, rozměrů a použité techniky. Pokud jsou v teoretické části interpretační kapitoly k reprodukováným dílům z dějin umění a z tvorby umělců minulosti či současnosti, mělo by být použití reprodukce podmíněno souhlasem vlastníka autorských práv (u reprodukce z knihy nakladatelství, u reprodukce z katalogu výstavní instituce, která katalog vydala). Pokud jsou výjimečně použity fotografie z internetových zdrojů, i ty by měly být použity za souhlasu vlastníka či provozovatele příslušné internetové adresy. Pro studijní školní práce, které nejsou vydány tiskem a slouží pouze ve studijním prostředí, bývá požadavek na získání souhlasu obcházen a jeho absence tolerována s odůvodněním, že se jedná pouze o studijní práci. Nezbytné však je uvedení zdroje, odkud byla reprodukce použita.

Považujeme za profesně potřebné, aby reprodukováná díla, která jsou v diplomové práci interpretována, studující znali v originále z osobního kontaktu, s pochopitelnou výjimkou děl výrazně nesnadno dostupných.

5. Hodnocení

Při hodnocení umělecké nebo umělecko-pedagogické závěrečné práce je kladen důraz na hodnotu a jedinečnost autorského tvůrčího výkonu, na původnost tématu a původnost jeho řešení a ztvárnění adekvátními prostředky i na úroveň zvládnutí zvolených prostředků. Samostatně jsou hodnoceny možnosti pedagogického využití. U doprovodného textu se hodnotí teoretický přínos, úroveň práce s odbornými zdroji, původnost teoretické, resp. umělecké úrovně textu a kvalita formálního i vizuálního zpracování.

V Brně 1. 1. 2016

prof. PaedDr. Radek Horáček, Ph.D.
vedoucí katedry VV

Příloha č. 1 Struktura práce a citace

Jedna z možných variant základní struktury teoretické diplomové práce (resp. teoretické části doprovázející práci uměleckou nebo umělecko-pedagogickou)

1. **Předmluva** (téma, teze, anotace – cca 1-2 strany pro rychlé definování „o čem to je“)
2. **Úvod** (vymezení problému, stanovení hypotéz, metodologie a výzkumných metod)
3. **Kritické zpracování literatury** ke zvolenému problému (výběr podle hypotéz a metodologie dle úvodu)
4. **Výzkum** – jádro práce, originální přínos autora práce, ověřování či rozvíjení hypotéz
5. **Shrnutí** – analýza poznatků z výzkumu (opět dle metodologických zásad z úvodu)
6. **Závěr** – strukturované závěry navazující, resp. uzavírající teze a hypotézy stanovené v úvodu, případně naznačení možností, jakými směry lze v řešení pokračovat dál
7. **Poznámky** (pokud nejsou v textu průběžně)
8. **Literatura a přílohy** (fotodokumentace, dotazníky, rozhovory apod.)

Základní varianty práce s citací z cizího textu

Ukázka z konkrétní knihy a možnosti variant

(.....v předchozím textu uveden Vincenc Kramář.....)

V knize O obrazech a galeriích si na straně 43 můžeme přečíst kategorickou poznámku, že „...kritika, má-li mítí smysl a oprávnění, může býtí jen výkladem stvořeného.“

(HORÁČEK, Radek. *Galerijní animace a zprostředkování umění*. Brno: CERM, 1998, s. 23)

1. Informační začlenění citace (takto autor citaci v uvedené knize použil)

V knize O obrazech a galeriích si na straně 43 můžeme přečíst kategorickou poznámku, že „...kritika, má-li mítí smysl a oprávnění, může býtí jen výkladem stvořeného.“ / 1

(1 – Kramář, 1983, s. 43)

2. Organické začlenění citace

Kritika není jen hodnotícím nástrojem, ale přináší také interpretaci výtvarných děl a „má-li mítí smysl a oprávnění, může býtí jen výkladem stvořeného.“ / 1

(1 – Kramář, 1983, s. 43)

3. Parafráze s odkazem

Kritika není jen hodnotícím nástrojem, ale přináší také interpretaci výtvarných děl a má smysl a oprávnění tehdy, pokud přináší výklad vytvořeného díla. / 1

(1 – srov. Kramář, 1983, s. 43)

4. Volný výklad s odkazem na přesný citát

Kritika není jen hodnotícím nástrojem, ale přináší také interpretaci výtvarných děl. Dokonce lze konstatovat, že kritika má smysl teprve tehdy, pokud přináší výklad díla. / 1

(1 – viz Kramář, 1983, s. 43 „kritika, má-li mítí smysl a oprávnění, může býtí jen výkladem stvořeného.“)

!!!! 5. Plagiát, resp. nesprávné a protiprávní užití cizího díla !!!!

Kritika není jen hodnotícím nástrojem, ale přináší také interpretaci výtvarných děl, a pokud má mítí smysl a oprávnění, může býtí jen výkladem stvořeného.

(citace ani odkaz neuvedeny) (!!!!)

Příloha č. 2

Doplňující poznámky k závěrečné práci – anotace, poděkování, popisky (uvedené příklad jsou převzaty z veřejně přístupného informačního systému MU)

Některé diplomové práce bohužel obsahují drobné i závažné gramatické nebo stylistické chyby. Tomu je třeba předcházet a zajistit si kvalitní jazykovou kontrolu. Je třeba si uvědomit, že v informačním systému se právě anotace objevuje současně s názvem jako první informace o závěrečné práci. Namísto věcného sdělení se ale již v anotaci často objevují nedostatky, které by se na úrovni univerzitní odborné práce vůbec neměly vyskytnout. V následujících řádcích uvádíme několik názorných příkladů a několik základních upozornění na jevy, které se jako nedostatky objevují v textech závěrečných prací nejčastěji.

Anotace

Anotace by měla stručně a přehledně oznamovat podstatu práce, tedy upřesnit, zda se jedná o práci teoretickou nebo praktickou, přesně sdělit téma a poukázat na osobitou kvalitu a přínos předkládané práce. Anotace není subjektivní sdělení, nepíšeme ji tedy v 1. osobě.

Příklady jednoduchých a výstižných anotací (druhý příklad je patrně až příliš stručný, navíc na pouhých třech řádcích se zde opakuje slovo „volnočasový“) – ukázky jsou převzaty z IS:

Anotace: Bakalářská práce je koncipována jako praktický malířský výkon doprovázený teoretickou studií. Tématem je využití meditace ve výtvarné tvorbě. Teoretická část popisuje charakteristiku meditace a aspekty s ní související, praktická část se zabývá osobním malířským ztvárněním meditace.

Anotace: Bakalářská práce pojednává o výtvarné dílně v domovech pro seniory jako o formě volnočasové aktivity. Práce se zaměřuje na několik oblastí, kterými jsou stáří a jeho projevy, ústavní péče a formy volnočasových aktivit a problematika výtvarných dílen.

Poděkování

Zdvořilé poděkování těm, kteří při vzniku závěrečné práce napomohli, je tradiční, ustálenou i částečně formální součástí spisu. Jedná se jednak o zdvořilost, ale také o věcné upozornění, kdo konkrétně autorce / autorovi při vzniku práce pomohl – například s technickým řešením grafické úpravy, s jazykovou korekturou či s vytvořením fotodokumentací. Může jít třeba o poděkování pracovníkovi archivu, který výrazně vstřícně pomohl se získáváním studijních materiálů, pedagogovi, který opakovaně vhodně poradil, apod. Vyjádření vděku rodinným příslušníkům zde rovněž může mít své místo – diplomová práce ostatně završuje závažnou životní etapu – ale neměl by být vyjadřován s přehnanou emocí a v nepřiměřeném rozsahu či formě. Nejedná se o sepsání rodinné kroniky, osobního dopisu či beletrie, ale o odbornou kvalifikační práci na univerzitní úrovni.

V poděkování dělají studenti často chyby při nesprávném oddělení jmen či titulů čárkami. Zde jsou příklady správných variant se správným použitím interpunkce:

Děkuji vedoucímu práce Mgr. MgA. Ondřeji Navrátilovi, Ph.D., za odborné vedení.
Děkuji prof. PaedDr. Radku Horáčkovi, Ph.D., vedoucímu práce, za cenné konzultace.
Děkuji vedoucímu práce Mgr. Petru Kamenickému za inspirativní a obětavou spolupráci.
Za vstřícné a pečlivé konzultace děkuji Mgr. MgA. Martě Kovářové, Ph.D., za cenné technologické rady děkuji Mgr. MgA. Michalu Maruškov, konzultantovi práce, a mé poděkování rovněž patří mým rodičům za podporu a pochopení.
Za vedení své práce si dovoluji vyslovit poděkování paní doc. PaedDr. Haně Stehlíkové Babyrádové, Ph.D., a Mgr. Lence Gumulec, konzultantce práce.
Děkuji za vstřícnou spolupráci Mgr. Petru Kamenickému, vedoucímu práce, a konzultantce Mgr. Marianně Petřů.

Obrazové přílohy a popisky:

Rovněž u interpretací či popisů obrazových příloh se někdy vyskytují nevhodné chyby. V popiskách musí být správné věcné informace (Autor, název, rok vzniku, technika, rozměry – výška x šířka, umístění podpisu, místo, kde se dílo nachází). Příklad (z knihy M. Lamač. *Osmá a skupina výtvarných umělců*. Praha: Odeon 1988): Emil Filla, *Čtenář Dostojevského*, 1907, olej, plátno, 98,5 x 80 cm, značeno vlevo dole Emil Filla 1907, NG Praha. Interpretace reprodukcí vlastních výtvarných děl bývá důležitou součástí spisu, může obsahovat teoretickou reflexi či technologická poučení – nezbytné je ovšem dodržování správné odborné terminologie. Je třeba vyvarovat se přehnaně osobních nepatřičných poznámek a opět mít na vědomí, že se jedná o univerzitní kvalifikační práci.

Příklad věcně i jazykově nezvládnutého komentáře k obrazové příloze (převzato z IS MU):
„Fotografie zde vyobrazené jsou mé vlastní. Obrazy jsou zachycené na okně páskou a vyfocené. Tyto fotografie se pořizovaly velice těžko. Musela jsem počkat na přívětivé počasí. Bylo zapotřebí počkat na slunný den, teprve potom jsem mohla vše vyfotit. Okno, na kterém focení proběhlo, se vyskytuje v mém domě. Formát obrazů jsem v podstatě přizpůsobila velikosti okna.“

Upozornění na časté chyby při užívání přivlastňovacích zájmen

Přivlastňujeme-li podmětu, používáme zájmeno „svůj“ v příslušných tvarech.

Dokončuji (**já**) příští týden **svou** bakalářskou práci. (nikoli dokončuji mou nebo moji práci..)

Ve **své** (**já**) bakalářské práci se zaměřuji na (nikoli v mé práci nebo v mojí práci...)

Fotodokumentaci pro **mou** práci pořídil Jiří Dvořák (**on**), jen v přílohách jsem **své** výzkumné experimenty fotografoval sám (**já**).